PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
RESEARCH PAPERS OF WROCŁAW UNIVERSITY OF ECONOMICS nr 487 • 2017

Polityka ekonomiczna ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

Olga Drynia
Uniwersytet Łódzki
e-mail: olga.drynia@gmail.com

PRZEDSIĘBIORCZY WYMIAR DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI PUBLICZNYCH NA PRZYKŁADZIE POLSKICH UCZELNI PUBLICZNYCH

ENTREPRENEURIAL DIMENSION OF PUBLIC INSTITUTIONS ACTIVITIES ON THE EXAMPLE OF POLISH PUBLIC UNIVERSITIES

DOI: 10.15611/pn.2017.487.07

Streszczenie: Przygotowanie społeczeństwa do zmian we wszystkich obszarach życia stanowi wyzwanie dla systemu edukacji, podobnie jak jego dostosowanie do zmieniających się potrzeb odbiorców działań edukacyjnych. Rola uniwersytetów jako sił wspierających rozwój ekonomiczny, wzmagających konkurencyjność, a przy tym dostarczających doskonale wyszkolonych pracowników w formule gospodarki opartej na wiedzy, stale rośnie i jest coraz szerzej akceptowana. Przedmiotem niniejszego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie o rolę przedsiębiorczości w funkcjonowaniu uczelni publicznych w Polsce. W oparciu o studia literaturowe i analizę ilościową polskiego rynku uczelni publicznych w opracowaniu wskazano na trzy podstawowe wymiary przedsiębiorczości uczelni oraz podano przykłady zmian, jakie są wdrażane, aby przedsiębiorczy charakter uczelni mógł zostać rozwijany w duchu realizacji misji uczelni wychodzących naprzeciw potrzebom otoczenia.

Słowa kluczowe: uniwersytet przedsiębiorczy, uczelnia publiczna, przedsiębiorczość akademicka.

Summary: Preparing the society for change in all areas of life becomes a challenge for the education system, as well as its adaptation to the evolving needs of the learner. The role of universities, as a force for economic development, enhancing competitiveness and, at the same time, providing highly skilled workers in the knowledge-based economy, is growing steadily and is increasingly widely accepted. The subject of this article is an attempt to answer the question of the role of entrepreneurship in the functioning of public HEIs in Poland. Based on literature studies and quantitative analysis of the Polish public university market, the article points to three basic dimensions of universities entrepreneurship and gives examples of the changes that are implemented so that the entrepreneurial character of the institution can be developed in the spirit of the mission of the university meeting the needs of the environment.

Keywords: entrepreneurial university, public university, academic entrepreneurship.

1. Wstęp

Uniwersytet stanowi jedną z niewielu instytucji średniowiecznego świata, które przejęła epoka nowożytna, co było możliwe tylko pod warunkiem przystosowania uczelni do odmiennych realiów społecznej i kulturalnej nowoczesności [Antonowicz 2005, s. 50–55]. Uniwersytet to jedna z najważniejszych organizacji publicznych: jednocześnie mocno osadzona w tradycji, a także pełniąca rolę przekaźnika nowych idei oraz nauk, która stanowi podstawę funkcjonowania społeczeństwa opartego na wiedzy. Oczekiwania wobec polskich uczelni publicznych ulegają zmianom, a one same stają przed trudnym wyzwaniem transformacji systemu zarządzania oraz sposobu kształcenia.

Celem niniejszego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie o istotę przedsiębiorczości w odniesieniu do działalności polskich uczelni publicznych. W oparciu o studia literaturowe i analizę ilościową polskiego rynku uczelni publicznych w artykule podjęto próbę odpowiedzi na pytania o istotę przedsiębiorczości w odniesieniu do działalności polskich uczelni publicznych. Artykuł ma charakter opisowy.

2. Przedsiębiorczość a działalność uczelni publicznych

Współcześnie przedsiębiorczość jest rozumiana jako poszukiwanie, tworzenie i wykorzystywanie szans, może być też definiowana wielorako, m.in. jako cecha jednostki, sposób zachowania grupy lub proces towarzyszący funkcjonowaniu np. organizacji [Brzozowski 2007, s. 198].

Przedsiębiorczość w zarządzaniu organizacjami oznacza dla nich m.in. wybór odpowiedniej strategii rozwoju, tworzenie elastycznych struktur, promowanie kreatywności, samodzielności, inicjatywy, umiejętność tworzenia nowych zasobów i procesów, oferowania innowacyjnych rozwiązań, a także zarządzania relacjami z otoczeniem [Skawińska, Zalewski 2009, s. 70].

Przedsiębiorczość jako cecha może być przypisywana osobom (jednostkom), przedsiębiorstwom, uczelniom czy też jednostkom administracji publicznej (organizacjom) [Sudoł 2008, s. 15–16].

Ewolucja przedmiotu badań nad przedsiębiorczością postępuje od przedsiębiorców (ludzi) do działań przedsiębiorczych (procesów). Według Griffina „przedsiębiorczość jest procesem organizowania i prowadzenia działalności gospodarczej i związanego z nią ryzyka" [Griffin 1997, s. 730].

W sektorze publicznym rozważań nad przedsiębiorczością nie koncentrujemy się wokół zysku [Piasecki 1998, s. 41–42], ale możemy ją rozpatrywać jako proces tworzenia nowych wartości poprzez zastosowanie niepowtarzalnej kombinacji zasobów i czynników produkcji, w celu osiągnięcia nowych rezultatów [Stevenson, Jarillo 1990, s. 25].

W latach 90. XX wieku Clark na podstawie wyników badań przeprowadzonych na europejskich uniwersytetach, które wprowadziły zmiany instytucjonalne, zidentyfikował cechy wspólne uniwersytetu przedsiębiorczego [Jóźwiak, Morawski 2009, s. 52] jako następujące:

- misję centrum zarządzającego uczelnią, uwzględniającego innowacyjne podejście w zarządzaniu;
- kluczową rolę relacji z otoczeniem;
- konieczność dywersyfikacji źródeł finansowania działalności uczelni;
- kulturę przedsiębiorczości rozwijaną na uczelni, której wyrazem jest także dbałość o jej wizerunek;
- nowoczesność uniwersytetu w kontekście zmian zachodzących w postrzeganiu dyscyplin naukowych i podziałów na kierunki studiów, wydziały.

Z kolei zgodnie ze skrajną koncepcją uniwersytetu przedsiębiorstwa z instytucji naukowej ewoluuje on w formę przedsiębiorstwa, gdzie edukacja i badania naukowe stają się produkcją, a wyniki badań są towarem. W podobny sposób odbierane są usługi edukacyjne i ich towar, czyli dyplom, którego zdobycie jest elementem ekonomicznym pomnażającym potencjał gospodarczy. Takie rozumienie przedsiębiorczości uczelni rodzi słuszny niepokój, aby uczelnie nie przekształciły się jedynie w konsorcja zajmujące się „wytwarzaniem wyższego wykształcenia", dla których wzorcem funkcjonowania pozostaną zasady ładu korporacyjnego [Czerepaniak-Walczak 2010, s. 53–55].

Zdaniem Röpke uczelnia może być rozpatrywana jako przedsiębiorcza w trzech wymiarach:

- jako organizacja przedsiębiorcza, która podejmuje inicjatywy w celu zwiększania poziomu innowacyjności, poprawienia ekonomiki prowadzonych działań i wzmocnienia dzięki temu swojej przewagi konkurencyjnej;
- jako społeczność, której członkowie są przedsiębiorczy w wymiarze indywidualnym i zbiorowym, co oznacza, że dążą do efektywnego wykorzystania swojej wiedzy i umiejętności;
- jako organizacja posiadająca relacje z otoczeniem zewnętrznym prowadzone na rzecz zwiększania jego atrakcyjności inwestycyjnej, poziomu zaawansowania technologicznego i podniesienia innowacyjności jego gospodarki. Uczelnia rozwija sieci współpracy: z przedsiębiorcami, innymi uczelniami, samorządem lokalnym i regionalnym, tak by aktywnie promować posiadany *know-how* wśród interesariuszy zewnętrznych [Röpke 1998, s. 1–3].

Polski system szkolnictwa wyższego, w tym uczelnie publiczne, znajduje się w fazie reform i przejścia od kształcenia masowego do osiągnięcia równowagi pomiędzy wymiarem dydaktycznym a naukowo-badawczym. Warto wskazać na jego potencjał ilościowy, istotny w kontekście postulowanych zmian.

3. Rozwój szkolnictwa wyższego w Polsce

Polskie uczelnie publiczne dzielą się na akademickie i zawodowe. W uczelniach akademickich przynajmniej jedna jednostka organizacyjna posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora. Uczelnie akademickie oferują studia wyższe prowadzące do uzyskania tytułu licencjata lub inżyniera i tytułu magistra oraz studia doktoranckie. Uczelnie zawodowe prowadzą studia tego samego typu, co akademickie, ale nie posiadają uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora.

Wśród uczelni publicznych należy wymienić: uniwersytety (w tym „uniwersytety przymiotnikowe"), politechniki, akademie rolnicze, uczelnie pedagogiczne, akademie medyczne, wyższe szkoły morskie, akademie wychowania fizycznego, uczelnie artystyczne, uczelnie teologiczne, wyższe szkoły zawodowe, szkoły resortu obrony narodowej i szkoły resortu spraw wewnętrznych.

W Polsce od początku lat 90. XX wieku aż do 2010 roku stale rosła liczba szkół wyższych – ze 112 w 1990 do 456 w 2009 roku. W roku akademickim 2015/2016 odnotowano 415 szkół wyższych (łącznie ze szkołami resortów obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych) – 132 z nich były uczelniami publicznymi, w których kształciło się 1 404 800 osób [GUS 2010, 2012, 2013, 2015].

Największym ośrodkiem akademickim w Polsce jest Warszawa. W roku akademickim 2015/2016 w 76 uczelniach w Warszawie i trzech jednostkach zamiejscowych kształciło się ponad 243 300 studentów, co stanowiło 17,3% ogółu studentów polskich uczelni. Największe ośrodki akademickie zlokalizowane są w miastach o dużej liczbie mieszkańców. Największymi uczelniami w Polsce są publiczne uniwersytety lub uczelnie techniczne

Kluczowym czynnikiem warunkującym rozwój szkolnictwa wyższego w Polsce był stały wzrost liczby studentów, zarówno w uczelniach publicznych, jak i niepublicznych, spowodowany zmianą struktury demograficznej, wzrastającą liczebnością młodzieży w wieku studenckim oraz popularnością studiów w grupie osób 19–24 lata.

Tabela 1. Studenci wg formy kształcenia w roku akademickim 2015/2016

	Ogółem	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Ogółem	1 405 133	918 952	486 181
Uczelnie publiczne	1 075 199	838 651	236 548
Uczelnie niepubliczne	329 934	80 301	249 633

Źródło: [GUS 2015].

Dynamika rozwoju szkolnictwa wyższego została zahamowana dopiero w roku akademickim 2004/2005. Od roku akademickiego 2005/2006 – kiedy to liczba studentów osiągnęła rekordową wartość 1 953 800 – liczba ta systematycznie maleje. Zmiany te związane są przede wszystkim ze stale malejącą liczbą ludności

w wieku 19–24 lat, ale wpływ na nie mają także uwarunkowania prawne, społeczne oraz internacjonalizacja szkolnictwa wyższego. W roku akademickim 2015/2016 w 415 szkołach wyższych wszystkich typów kształciło się 1 405 133 studentów [GUS 2010, 2012, 2013, 2015].

Wpływ sytuacji demograficznej na ogólną liczbę studiujących oraz podejmujących studia jest wyraźny, dlatego tak istotny staje się rozwój alternatywnych form kształcenia oraz oferty usług badawczych i doradczych.

Wśród zmian, jakie zachodzą w polskim systemie szkolnictwa wyższego, odnoszących się do ilościowych aspektów jego funkcjonowania, należy wymienić te związane ze zmniejszeniem liczby miejsc dla kandydatów. Jest to efekt zmiany zasad naliczania dotacji dla szkół wyższych, jaką wprowadziła nowelizacja rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa wyższego w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych z 7 grudnia 2016 roku. Zgodnie z nią w państwowej uczelni na jednego nauczyciela akademickiego nie może przypadać więcej niż 13 studentów, niedostosowanie się do tego limitu oznacza dla uczelni zmniejszenie dotacji [Mirowska-Łoskot 2017a].

Zdaniem ustawodawców dotychczasowy sposób dotowania uczelni w Polsce promował masowość, a nie jakość kształcenia, czego efektem było obniżanie kryteriów rekrutacji czy też brak motywacji do odpowiedniej weryfikacji poziomu kształcenia.

Czas pokaże, czy te zmiany przysłużą się rozwojowi przedsiębiorczości w społecznościach akademickich.

4. Wymiary przedsiębiorczości uczelni

Zadaniem szkolnictwa wyższego jest przygotowanie studentów do świadomego i aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim oraz wyrównywanie szans osób z różnych grup społecznych. W ramach uczelni kluczowe jest wyodrębnienie tych obszarów, w których możliwe staje się wprowadzanie zmian wspierających przedsiębiorcze intencje studentów oraz kształtowanie pozytywnego stosunku do przedsiębiorczości. Takie działania obejmują zarówno ujęcie w programach kształcenia treści bezpośrednio związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, ale także tych odnoszących się do wiedzy i umiejętności, a zwłaszcza kompetencji społecznych, jak i tworzenie warunków wspomagających rozwój przedsiębiorczości jako aktywności zawodowej [Arent, Walczyna 2014, s. 10].

Pierwszym wymiarem świadczącym o przedsiębiorczości uczelni publicznych jest zatem kształcenie w obszarze przedsiębiorczości. Wychowanie do przedsiębiorczości, realizowane na różnych etapach kształcenia: szkół ponadgimnazjalnych, studiów I i II stopnia, studiów doktoranckich, wpisuje się w działania związane z promocją przedsiębiorczości oraz postaw proprzedsiębiorczych. Przedsiębiorczość jest obecna na uczelniach zarówno w ramach dedykowanych kierunków studiów, jak i w trakcie kursów oraz zajęć dodatkowych na kierunkach nieekonomicznych.

Kształtowanie postaw przedsiębiorczych nieodzowne jest także wśród studentów kierunków ekonomicznych. Przyszli menedżerowie powinni wyróżniać się otwartością umysłu, umożliwiającą im skuteczne działanie w praktyce gospodarczej.

Z uwagi na funkcjonowanie społeczeństw w zmiennych uwarunkowaniach edukacja pełni istotną rolę, kształtując przedsiębiorcze postawy ludzi, tak by byli oni aktywni w sferze gospodarczej, kulturowej, społecznej czy politycznej. Zmieniające się prawidłowości ekonomicznego rozwoju wymagają wykształcenia u jednostek odmiennych umiejętności i przygotowania ich do funkcjonowania w takich warunkach. Przedsiębiorcze postawy oznaczają umiejętność rozwijania własnej działalności na polu gospodarki, edukacji, badań naukowych czy kultury, dzięki czemu jednostki osiągają sukces społeczny, którego warunkiem koniecznym jest systematyczne kształcenie w duchu przedsiębiorczości i innowacyjności [Zioła 2012, s. 12–13].

Przedsiębiorczość, rozwijana przez uczelnie w ramach edukacyjnego wymiaru skutkuje wzrostem aktywności wśród studentów i absolwentów, także w poszukiwaniu i tworzeniu miejsc pracy.

Drugi wymiar przedsiębiorczości uczelni jest związany z gospodarczą aktywnością pracowników uczelni. Ustawa o szkolnictwie wyższym z 2005 roku wpisała przedsiębiorczość akademicką w podstawowy zakres aktywności szkół wyższych w Polsce. Obok prowadzenia badań naukowych oraz kształcenia studentów są one zobligowane do współpracy z otoczeniem gospodarczym, w szczególności przez sprzedaż lub nieodpłatne przekazywanie wyników badań i prac rozwojowych przedsiębiorcom oraz szerzenie idei przedsiębiorczości w środowisku akademickim, w formie działalności gospodarczej wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo [Ustawa z 27 lipca 2005].

Ten drugi wymiar przedsiębiorczości uczelni zazębia się z trzecim: wsparciem dla studentów, absolwentów, pracowników w zakresie transferu wiedzy i technologii na zewnątrz, do gospodarki. Na poziomie centralnym powstają programy takie jak „Top-500 Innovators", które zapewniają szkolenia i staże dla naukowców w celu zwiększenia wiedzy i umiejętności w zakresie wspierania transferu wiedzy i komercjalizacji badań naukowych [http1].

Komercjalizacja badań w gronie akademików oraz wsparcie nauki to także zadania, jakie stawia sobie do realizacji Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP). Ta pozarządowa organizacja non profit jest największym źródłem finansowania pozarządowego dla nauki w Polsce, w jej strukturach również powstają programy przeznaczone do promowania przedsiębiorczości wśród naukowców [http5].

Dobre przykłady w wymiarze wsparcia przedsiębiorczych działań młodych naukowców w Polsce to chociażby:

- Program LIDER, koordynowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, pomaga młodym naukowcom dowiedzieć się, jak zaplanować badania, zarządzać i prowadzić swój własny zespół badawczy [http6].

- „Brokerzy Innowacji" to program, który wspierał innowacyjnych menedżerów na polskich uczelniach. Program obejmował koszty wynajmu brokerów technologii przez uniwersytety, aby pomóc im w komercjalizacji wybranych wyników badań [http2].
- „Inkubatory innowacyjności" to projekt, w którym 12 inkubatorów zostało wybranych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, by stanowić ogólnopolską sieć wspierającą naukowców we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań. Każdy inkubator otrzymał do 1,5 mln zł (około 376 000 EUR) na wsparcie procesu badań i zarządzania pracą rozwoju, w szczególności w zakresie komercjalizacji. Do głównych zadań inkubatorów należą poszukiwania zainteresowanych podmiotów we wdrażaniu wyników badań i utrzymywanie bazy danych bieżących projektów badawczych oraz ich zastosowanie w praktyce [http3].

Do najczęściej wykorzystywanych przez polskie uczelnie instytucjonalnych form kreowania przedsiębiorczości należą:

- akademickie inkubatory oraz preinkubatory przedsiębiorczości;
- centra transferu technologii;
- parki technologiczne [Bąkowski, Mażewska (red.) 2013, s. 12].

Instytucje te, działając przy uczelniach, udzielają wsparcia przedsiębiorstwom w realizacji innowacyjnych projektów oraz w transferze zaawansowanych technologii do przemysłu, w szczególności do MŚP. Są one również odpowiedzialne za tworzenie warunków do rozwoju procesów transferu technologii i komercjalizacji rezultatów prac naukowo-badawczych z ośrodków naukowych do praktyki gospodarczej. Poprzez działalność tych jednostek uczelnie wspierają samodzielne próby biznesowe swoich studentów, absolwentów i pracowników oraz nawiązują sieciową współpracę, aby aktywnie promować posiadany kapitał intelektualny.

Przedsiębiorczość akademicka, z uwagi na wpisane w jej charakter innowacyjność oraz partnerstwo z otoczeniem społeczno-gospodarczym, może stać się kluczowym ogniwem rozwoju uczelni w duchu przedsiębiorczości.

Tzw. mała ustawa o innowacyjności zakłada m.in. wprowadzenie specjalnych ulg podatkowych dla przedsiębiorstw oraz zmiany w zasadach dotyczących komercjalizacji badań na uczelniach publicznych. Nadrzędnym celem ustawy pozostaje zachęcenie firm oraz naukowców do podjęcia ryzyka związanego z inwestycjami w innowacyjne rozwiązania. Ustawa przewiduje ponadto rozszerzenie listy kosztów podlegających odpisowi, zwiększenie maksymalnych kwot odliczanych w ramach kosztów kwalifikowanych ponoszonych na badania i rozwój, a także wydłużenie okresu, w którym firmy będą mogły odliczyć koszty na działalność badawczo-rozwojową – z 3 do 6 lat [http4].

Koncepcja uniwersytetu przedsiębiorczego zakłada uwzględnienie kryteriów ekonomicznych jako istotnych w zarządzaniu uczelnią. Odzwierciedleniem przyjęcia efektywności ekonomicznej za jeden z głównych celów działania uczelni może być stosowny zapis w misji uczelni lub jej dokumentach strategicznych dotyczący ukierunkowania na osiąganie takiej efektywności.

Należy jednak pamiętać, że organizacje niekomercyjne, a takimi są uczelnie publiczne, działają w innych celach niż osiąganie zysku [Krzyżanowska 2000, s. 11]. Prowadzą niezarobkową działalność, która służy realizacji celów użytecznych zarówno dla społeczeństwa, jak i dla pojedynczych osób i polega na świadczeniu usług społecznych (choć osiągany przez nie wynik ekonomiczny jest równie istotny, co w przypadku organizacji komercyjnych). Jednym z podstawowych celów uczelni publicznych pozostaje dbałość o płynność finansową. Dążenie do celów ekonomicznych w rozumieniu podmiotów gospodarczych, czyli osiąganie zysków, nie jest i nie powinno zostać jednak ich zasadniczym celem działalności.

Z uwagi na status organizacji niedochodowych uczelnie nastawiają się w swojej działalności na realizację celów statutowych, choć są zdolne do generowania dodatniego wyniku finansowego, z tą różnicą, że zysk nie jest – tak jak w innych podmiotach gospodarczych – dzielony między udziałowców.

Przejście przez uczelnie publiczne do modelu, w którym istotną rolę odgrywa finansowanie zewnętrzne, niesie za sobą korzyści w postaci zwiększenia współpracy nad prowadzonymi badaniami i ich jakością, ale też powoduje konieczność zmian w dostosowywaniu się do wymogów realizacji konkursów i projektów zewnętrznych, a niejednokrotnie także zmian w podejściu do zarządzania uczelnią oraz obawy o formę tej współpracy z otoczeniem zewnętrznym.

Konkurencja o studentów, o środki finansowe na działalność dydaktyczną i prowadzenie badań, postępujący proces umiędzynarodowienia kształcenia, rozwój technologii informacyjnych, rosnące wymagania odbiorców usług edukacyjnych, zmieniające się potrzeby płynące z gospodarki, a także zmiany demograficzne sprawiają, że kategoria przedsiębiorczej uczelni zyskuje na aktualności.

Trwają prace nad nową ustawą, której celem jest stworzenie ram długofalowej polityki rozwoju szkolnictwa wyższego. Trzy zespoły, przygotowujące propozycje nowego brzmienia ustawy, ogłosiły już swoje projekty, które zakładają wyraźny zwrot ku sferze badawczej i odwrót od dydaktyki, czego beneficjentem ma zostać polska gospodarka. Strategia reformy szkolnictwa wyższego przygotowywana z kolei przez ministerstwo opiera się na trzech filarach. Pierwszy z nich dotyczy przygotowania i wprowadzenia nowej ustawy o szkolnictwie wyższym. Drugi filar strategii zakłada rozwiązania promujące innowacyjność. Ministerstwo przygotowuje m.in. alternatywną ścieżkę robienia doktoratu, tzw. doktorat wdrożeniowy. Trzeci filar zmian dotyczy odpowiedzialności społecznej nauki. Programy realizowane w tym filarze będą skierowane zarówno do naukowców, jak i zwykłych obywateli [Mirowska-Łoskot 2017b].

5. Zakończenie

Obserwujemy przesuwanie się gospodarki w kierunku gałęzi przemysłu i usług opartych na wiedzy. Innowacje obejmują już nie tylko sferę zmian technicznych, lecz także obszary usług, marketingu, organizacji, a nawet polityki i zjawisk spo-

łecznych. Zmieniają się potrzeby odbiorców usług świadczonych przez uczelnie. Ta społeczno-gospodarcza misja uniwersytetu w połączeniu z przekazywaniem wiedzy, która pozwala ludziom na lepsze rozumienie świata, a jednocześnie nadaje sens poszukiwaniom jej praktycznych zastosowań, powinna przyświecać zadaniu przeprowadzenia zmian w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce.

Inne są cele przedsiębiorstw – typowe dla organizacji rynkowych nastawienie na zysk, inne zaś przyświecają uniwersytetom. Do podstawowych funkcji uniwersytetu należą badania, kształcenie i służba publiczna, które stanowią o jego wyjątkowym charakterze jako instytucji stojącej na straży prawdy, dobra i piękna. Poszukiwanie prawdy oraz tworzenie i przekazywanie wiedzy we wspólnocie nauczających i uczących się nie wystarczy jednak obecnie, aby uniwersytety mogły istnieć i się rozwijać.

Wiedza ma z jednej strony nadawać sens ludzkiemu życiu, a także ułatwiać rozumienie świata, czyli pełnić rolę praktyczną, dlatego do klasycznych funkcji uniwersytetu należy dołączyć wdrażanie wiedzy i rezultatów badań naukowych do praktyki.

Nauczanie przedsiębiorczości powinno stać się jednym z kluczowych filarów wsparcia przedsiębiorczości. Czas studiów to moment, w którym powstaje wiele pomysłów biznesowych, a działania uczelni powinny mieć na celu rozwój przedsiębiorczości wśród studentów i absolwentów oraz uwzględniać powiązania między „pomysłem a przemysłem". Jednym z wyzwań dla polskich uczelni publicznych pozostaje przejęcie społecznej misji przygotowania studentów do rozwoju w myśl przedsiębiorczości indywidualnej i grupowej oraz ich ewolucja w kierunku uczelni przedsiębiorczej.

Zdolność przekształcenia wiedzy w nowe produkty i usługi, wkomponowania bogatych tradycji akademickich w kierunku szerszego włączenia się w procesy gospodarowania i budowy przewagi konkurencyjnej to kolejny kierunek przedsiębiorczego rozwoju uczelni publicznych.

Uniwersytet przedsiębiorczy to organizacja, która tworzy użyteczną inspirację do rozwoju ekonomicznego i społecznego, wspiera samodzielne próby biznesowe swoich studentów, absolwentów i pracowników, nawiązuje sieciową współpracę, aby aktywnie promować posiadany kapitał intelektualny.

Literatura

Antonowicz D., 2005, *Uniwersytet przyszłości. Wyzwania i modele polityki*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.

Arent A., Walczyna A., 2014, *Środowisko uczelni a postawy przedsiębiorcze studentów – wyniki badań pilotażowych*, Organizacja i Zarządzanie Kwartalnik Naukowy, nr 3(27), Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice, s. 10.

Bąkowski A., Mażewska M. (red.), 2013, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2012*, PARP, Poznań/Warszawa.

Brzozowski T., 2007, *„Przedsiębiorczość" – pojęcie polisemiczne czy niewłaściwie rozumiane? Próba systematyzacji*, Przedsiębiorczość – Edukacja, nr 3, s. 196–203.

Czerepaniak-Walczak M., 2010, *Uniwersytet – instytucja naukowo-edukacyjna czy przedsiębiorstwo? Szkoła wyższa w procesie zmiany*, [w:] *Innowacje w edukacji akademickiej. Szkolnictwo wyższe w procesie zmiany*, red. J. Piekarski, D. Urbaniak-Zając, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

GUS, *Szkoły wyższe i ich finanse*, wydania 2010, 2012, 2013, 2015, http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/szkoly-wyzsze-i-ich-finanse-w-2015-r-,2,12.html (3.05.2017).

Griffin R.W., 1997, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

[http1] http://top500innovators.org/program-top500/o-programie.

[http2] http://www.nauka.gov.pl/projekty-i-inicjatywy/brokerzy-innowacji.html.

[http3] http://www.nauka.gov.pl/projekty-i-inicjatywy/inkubator-innowacyjnosci.html.

[http4] http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/rzad-przyjal-ustawe-o-innowacyjnosci.html.

[http5] http://www.fnp.org.pl/o_fundacji/misja-i-statut/.

[http6] http://www.ncbir.pl/programy-krajowe/lider/.

Jóźwiak J., Morawski R.Z., 2009, *Społeczna rola szkolnictwa wyższego i jego misja publiczna w perspektywie dekady 2010–2020*, [w:] *Polskie szkolnictwo wyższe. Stan, uwarunkowania i perspektywy*, red. M. Rószkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Krzyżanowska M., 2000, *Marketing usług organizacji niekomercyjnych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. L. Koźmińskiego, Warszawa.

Mirowska-Łoskot U., 2017a, *Uczelnie przykręcą śrubę studentom*, Dziennik Gazeta Prawna, http://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/1012777,rok-akademicki-2017-2018-mniej-miejsc--dla-studentow.html 9 (23.01.2017).

Mirowska-Łoskot U., 2017b, *Ustawa 2.0. Teraz ruch po stronie ministra nauki*, Dziennik Gazeta Prawna, https://edgp.gazetaprawna.pl/artykuly/642409,ustawa-2-0-teraz-ruch-po-stronie-ministra-nauki.html (9.02.2017).

Piasecki B., 1998, *Przedsiębiorczość i mała firma. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Röpke J., 1998, *The Entrepreneurial University. Innovation, academic knowledge creation and regional development in a globalized economy*, Märburg, s. 1–3, http://etc.online.uni-marburg.de/etc1/010.pdf (13.02.2015).

Skawińska E., Zalewski R.I., 2009, *Klastry biznesowe w rozwoju konkurencyjności i innowacji regionów. Świat – Europa – Polska*, PWE, Warszawa.

Stevenson H.H., Jarillo J.C., 1990, *A paradigm of entrepreneurship: entrepreneurial management*, Strategic Management Journal, vol. 11(4), s. 17–27.

Sudoł S., 2008, *Przedsiębiorczość – jej pojmowanie, typy i czynniki ją kształtujące*, Problemy Zarządzania, nr 2(20), s. 9–26.

Ustawa z 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym, Dz.U. nr 164, poz. 1365 ze zm., http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110840455.

Zioła Z., 2012, *Miejsce przedsiębiorczości w edukacji*, Przedsiębiorczość – Edukacja, nr 8, s. 10–23.